

सुधाट, मोतीचुर श्रीखंड बासुदी, वुंदी जिलबी घिवर करंजी, मांडा
वेसन पाक चिरोटे, दक्षिया चुरमा भात केशरी, भरली केळी क्षीर
शिरापुरी, पकवाने हीं विलसति सगळीं, भक्तनृपाची मंत्रिमंडळी,
पोळ्या येती परोपरीच्या, सांज्याच्या किंती शुभ्र गुलाच्या, किति
तेलाच्या, किंती पुरणाच्या, कितिक शर्करा आणि खव्याच्या, पुरण-
पोळि ती प्रियकर महिषी, इतर पोळिया तदीय दाशी, शेवगांठथा
चकिल कडबुळी, नानाविध सांबारी डाळी, उसळी मट्ठा कथिका सुंदर,
उप महिषीचे नौकरचाकर, दुग्ध दधी घृत ताजे लोणी, नृपरमणीचीं
जणुं तां लेणीं, सुगंध दरवळ सुवास भाट, वर्णिति जणुं विभुपंगत थाट,
कापुनि कलमी आम्र फलांचे, खंड अर्पिती प्रभुकर कमळीं, यापरि
नैवेद्यांची गर्दी, कांहीं कांहीं भक्तमंडळी, साधै भोजन, कांदा वेसन,
नानापरिचीं फळे फळावळ, खारिक नारीकेल शर्करा, पेढे वर्फा प्रेमपुरः
सर प्रभुपादांबुर्जि नित्यनिरंतर अर्पण करिती, सुगिच्या दिवशीं संत-
भूपति, मूल्य देउनी, खाद्य पदार्था विकत घेउनी, लहान थोरां प्रसाद
म्हणुनी वाढुनि देई, यवन हिंदूना जेऊं घाली, परित्या नैवेद्यांच्या अन्ना-
अथवा कुठल्या फळावळीला, संतशिरोमणि कधीं न चाखी, भिक्षाना,
विण इतर न कांहीं कधीं न सेवी, तीच चटणी भाजी भाकर, दिवसां-
तुनि त्या चार वेळां प्रेम खाई थोडी थोडी, मानी त्यांतची अमृत गोडी,
उदी निजकरै भक्तां भालीं, लावुनि त्यांचीं पापे जाळी, वरद हस्त तो
मस्तकीं ठेवी, आशी देउनि भोजन करण्या गृहां पाठवी, तिसरे प्रहरीं,
कधीं क्षणभरीं बसल्या बसल्या, दिसे निजासन्नि, वामकुक्षी, करी, योले
हांसे, वहिर जाई, फेच्या घाली, नभीं निर्मलीं डोळे लावुनि करद्यांचीं
बोटे नाचवि, मशीदभाई माजि एकदिनीं, चावडिमाजी द्वितीय रजनीं,
निजे असे जरी, दिसे परि जो जागृत अंतरि, नित्यनिरंतर भोला शंकर
योगेश्वर जो, मोदे वंदावा ॥ ३ ॥

यापरि शैलधि भूवरि गाजे, मानसि अमरावती ही लाजे, येती
दर्शना दुरचे राजे, शास्त्री पंडित, गुणगुण मंडित, कोर्ति अखंडित,
भवभय पीडित, तपी योगीजन तडी तापडी, पतित वापुडी, तसेच

परकी विद्या कोविंद, परकी भाषा शास्त्रविशारद, सभा प्रबचनपटु
व्याख्यान धुरंधर, लेखनशैली मोहक सुंदर, अधिकारी वा, पण्याजीवा
सुखवस्तु जन, अगणित नानाविधि पदवीधर, कोणी सेश्वर,
कोणी निरीश्वर, मानिती कोणी वेद माउली, कोणी न घेती
तिची साउली, निर्गुण भक्ति श्रेष्ठ मानिती, सगुण भक्तिची निंदा
करिती, नानापरिचे समाज काढिती, नास्तिक बनती, पाखंड घोलती,
आपुला देश, आपुली संस्कृति, आपुले वेद, आपुली पद्धति, आपुले
पूर्वज. आपुली रीति, आपुली भाषा, आपुली मति, आपुली स्थिति,
आपुली स्फैति, आपुले वांधव, आपुल्या युवती, आपुले संत, आपुले
ग्रंथ, आपुले देव, आपुले पंथ, आपुले वाङ्मय, आपुले ज्ञान, आपुला
स्वार्थ, आपुले तीर्थ, यापरि आपुले, जितुके तितुके, मानिती लटिके,
दृवाळी करिती, धर्म बुडविती, परक्या ज्ञाने नेत्र दीपती, साईसद्ग्रह
संतभूपति या सर्वाचें चित्त वेधिती, सगुण भक्तीचें महत्व कथिती,
अनुभव देउनी तत्त्व पटविती, झाडुनि आळसा, फेडुनि शंका, कर्ता-
व्याची करित जागृति, नास्तिक वृत्ति देशि धाडिती, नयनी ज्ञानांजन
घालुनिया, अज्ञानाचा नाश करुनियां, अखिल जनांनी एकी करुनि,
एकविचारे नित्य वर्तुनी, स्वहित साधण्या दिशा दाविती, बुद्धि
खेंचिती, सगुणभक्तिचे दास बनविती, परमात्मी दृढभाव धरुनियां
कार्य कराया प्रवृत्त करिती, यापरि थोरमान्य विभूति, संतनृपाचे दास
बनूनी शैलधिमाजी निवास करिती, दर्शन घेती, प्रभुचरणाचें, सार्थक
करित निजजन्माचें, साचें, नाचे, वाचे वरती, नाम जयाचें नित्य
अखंड, घोष प्रचंड, प्रेम उदंड, ज्यावरी यापरि सञ्ज्ञकांचे, त्रिभुवन
नायक जो, मोर्दे वंदावा ॥ ४ ॥

इंद्रादिक ते सुरगण अवघे, संतनृपाची ऐकूनि ख्याती, दिव्य
विभूती, पाहुनि नयनीं, वंदिती घालुनि मान खालती, पर्दी लागती,
हात जोडिती, ध्याती स्तविती, पूर्ण ब्रह्म तू, पुण्य पुरातन, नित्य निर-

जन, सर्व साक्षि, सर्वश सनातन, ब्रह्मांडाचा मायवाप तं, विश्वव्यापक, जगपालक तं, करिशी विश्वाचा संहार, आमुँचे वैभव सर्व असार, अमरावतिही तुच्छ भिकार, धन्य धन्य हैं क्षेत्र शिरडी, मुक्ति रोकडी, धन्य धन्य है शिरडी निवासी, संतदर्शन नित्य जयांसी, धन्य मंदिर, धन्य कूप, नीर अमूप, सुधेपरिस तैं फारचि गोड, केवळ ब्रह्मरसाची जोड, मशीद माईंत धुनी नित्य, वैश्वानर तो ब्रह्मसत्य, नंदनवन तैं वार्टे तुच्छ, लैडिबाग ही सुरतरु गुच्छ, इयामसुंदर संत तुरंग, ऐरावत तो कीटक भृंग, निंबवृक्ष तव गुण आगळा, हैरिचंदन त्यापुढे नेभव्या, भिक्षा भाकर मधुर सरस, सुधा॑ तिजपुढे फिकी निरस, वैराग्याचे तेज आगळे॑, कंदैर्पचा दैर्प मावळे, वघुनि तव तैं रूप सांबळे॑, उर्वशी रंभादिक अप्सरा, लज्जित कंपत मर्नी थरथरा॑, योगेश्वर तं कुंजविहारी, राधावल्लभ कृष्णमुरारी, जानकीजीवन दशवद्नारी, गौरीशंकर तं मदनारी, कमला नायक तं असुरारी, अखिल विश्व हा तुझा पसारा, कालासी तव भीम॑ दरारा, त्रिगुण पडिपु सर्व विकार, कायिक, मायिक, त्वदीय पाईक, जन्ममृत्यु जर्गि दिसती ताजे, त्यावरि सत्ता तुझीच गाजे, चंद्राकीनल नित्य प्रकाशति त्वदीय तेजे॑, सिद्धचि मुळचा परमात्मा तं, मूर्तामूर्त, व्यक्ताव्यक्त, दृशादृश्य, सर्वही व्यापक असुनि अभेद, तव चरणाच्या रजःकणाची सरी न आम्हां, ऐशी वानिति, गाते, कीर्ति ज्या संताची, मोर्दे वंदावा ॥ ५ ॥

भव्यमंदिरी॑, रस्य अ॒गारी॑, संगमरवरी नानाविधि सित॑ नूतन वेली॑ नवपलुव मृदु सुमनालंकृत, नक्षिदार लघु जाल॑ विराजित, आरो॑ हण अवरोह॑” हेतोः॑^{१२} मध्यभार्गि कमनीय विशाला, पथिका॑ त्रययुत, अरस्पान॑^{१३} प्राकार॑^{१४} सुवेषित, समाधि साजे रुचिर गोजिरी, निद्रित साई माय अंतरी॑, प्रतिदिनी॑ प्रभातसमर्यां छान, डिडिभ॑ वादन, सनईगान, कूपवारी मंगलस्नान, भरजरि पीतांवर॑^{१५} परिधान-

१ पारीजातक, कल्पवृक्ष, २ अमृत, ३ मदन, ४ गर्व, ५ भयंकर, ६ नोकर ७ घरांत ८ पांढरी ९ जाळ्या १० चढणे ११ उतरणे १२ करितां, साठी १३ पायच्या १४ संगमरवरी॑, १५ कठडा॑, १६ चौघडा॑, १७ रेशमीवस्त्र.

पवित्र लेंडी उद्यानांतिल, सुभग फुलांचे गुच्छ सुवासिक, तन्हे तन्हेचे हार मनोहर, शेरे सुंदर, पीत हरित^१ दूर्वाकुर कोमल, तुलसी बेल सुगंध शीतल, साईजननी पूज्य समाधी, वरती वहाती नम्र भक्त तती^२ धूपदीप नैवेद्य चतुर्विधि, साधु पक्व नव मधूर फलावली, नाग-बेल दल, चूर्ण पूगफल, खदिर^३ सारमल सुरभि^४ जायफल कंकोळ कस्तुरी कापूर केशर, लवंग एला जायपत्रि, खोबरै, मिश्रित करुनि, मुखवासार्थे, ब्रयोदशगुणी, तांबूल दक्षिणा, पंचारति शुभ करुरारति, औंवाळुनि सञ्जक समुच्चय, दीर्घ सुस्वरै, मंत्रोच्चारै, पुष्टे वाहति, प्रदक्षिणा अति प्रेमै करिती, तीर्थ देउनी प्रसाद वाटिती, भालदार चोपदार गर्जती, मध्यान्हीचे समर्थी, यापरि पूजाअर्चा तिसरे प्रहरी, समर्थ साई श्रीनारायण, चंडपरायण होउनि वाचिति समाधिसन्निधि, श्रीरामायण, ज्ञानेश्वरिश्री, दासबोध श्री भागवतादी, संस्कृत प्राकृत ग्रंथ पुरातन, पुराणप्रेमै, होई घडिभरी सायंकाळी, निशीथ समर्थी तशीच पूजा, करुनि जननिची, शेजारति मग घ्याति गाती, गुणगण वानिति, स्तौति सर्वदा, नित्य प्रार्थिती, अंबे तूंगे प्रणवरूपिणी, विश्वमोहिनी, जगव्यापिनी, भवस्वामिनी, हरिहरविधिची अर्धभागिनी, दुष्टमर्दिनी, संतरक्षणी, पूर्ण कामिनी, अखिलगामिनी, स्वैरचारिणी, दुरितनाशिनी, तापहरिणी, सौख्यकारिणी, नरकतारिणी, तमःच्छेदिनी, ग्रंथिभेदिनी, हंसवाहिनी, नानापरिचे वेषधारिणी, शंभू तूंही शिवाभवानी, मधुसूदन तूं कुंजनिवासिनी, अर्धनारिनटेश्वर यापरि, रंगबुनी ब्रह्मांड पटाचै, लपुनी छपुनी सूत्र हलवि जो, प्रेमै वंदावा ॥ ६ ॥

रुक्मिणिरंगा, भवभयभंगा, असंगै संगा भ्रूभंगानै^५ मन्मथ^६ जाळुनि, करिशी तत्क्षणिं त्यासि अनंगा,^७ संसृतिनंगा^८ असेल त्यावरि लोटिशी गंगा, तूं करुणेची, परि संसारी दंग होउनी, रात्रंदिन जो

१ हिरवै २ वृंद, गण, समुदाय ३ कात ४ सुवासिक ५ निरिच्छ वृत्तीचा असेल त्याचा सोबती ६ नेत्रकटाक्षानै ७ मदन ८ शरीररहीत ९ संसार-परित्यागी.

दिन^१मणि, रथिच्या चपल तुरंगा, अथवा नंदन विपिन^२ कुरंगी, सम
बेगानै धांव धावुनीं, मातैँगासम मत्त होऊनी, संसृतिदीपीं अश
पतंगा सम घाली जो झडप, निरंतर कांचन कामिनीसाठीं, जगामधि
नित्य करी जो दारैण दंगा, बांधुनि चंगा नानापरिच्या करुनि
हंगा, जन्ममृत्युशीं घालित पिंगा, धिंगा मस्ती परमार्थासी, करित
यमाचा मानि व इंगा, लुंगासुंगा, विचार दुर्बल परि ना
स्पर्श, करुं दे अंगा, प्रभुनामाचा, कर्धीं न अठवे, श्री गुरुलिंगा,
उद्रभरी समकीट^३ विहंगा^४, जलधितरंगा, सम मानीना,
इहलोकीचै वैभव सारै, राहे स्वार्थी गुंग सदा जो, ऐशा तुझिया
बालभूंगा^५, शैलधि तीर्थशूंगा^६ माजी, तवपद सेवा, कमलो-
तुंगा^७, वरि बैसवुनी, लीन^८ झडकरी, करी श्रीहरी, घेर्ई कटि-
वरी, चुंबि कपोला^९, फोल न मानी त्याच्या बोला, तूं भक्तांचा शंकर
भोला, कृपामृताच्या स्वादुसागरीं, मग्न करी त्या धांव अनंता,
कमलाकांता, अनाथनाथा, बाला करि तूं शीघ्र सनाथा, बाल सदा
तुज, शरण अशैरणा, करयुग जोडूनि नमितों चरणा, तुजविण अन्या
न गत्युद्धरणा^{१०}, शरण्य सद्गुरु, दुर्मति हरणा साईमाधव, कमलारमण
ऐसा अन्य न, तुजसम भूवरि, निजभक्तांचे, सदासर्वदा, रक्षण करि
जो, प्रेमै वंदावा, साई सद्गुरु तो. संत विनायक तो, सद्गतिदायक
तो ॥ ७ ॥

---

१ सूर्य २ वन ३ हरिण ४ हत्ती ५ भयंकर ६ किडा ७ पक्षी ८ भुंगा
९ शिखर=ध्रेष्ट १० उच्चशिखर ११ समरस १२ गाल १३ कोणालाही शरण जावें
लागत नाहीं असा जो तूं त्याला १४ तुझ्यावांचून उद्गृहन जण्याला दुसरा उपाय नाहीं.

श्री दत्तचित्सार्ह सद्गुरुभ्योनमः

श्रीयुत श्री साईलीला संपादक महाशय यांस.

कृ. प्रेमपुरःसर शि. सा. न. वि. वि.

खालील मजकुरास आपल्या विबुधमान्य श्री साईलीलेच्या येत्या अंको जागा
चावी, अशी विनम्र प्रार्थना आहे.

श्री समर्थ सद्गुरु साईबाबा
महाराजांचा पुण्यतिथी-दिन
व पुण्यतिथी विधिनिर्णय.

भुजंगप्रयात वृत्त.

जरी संत साधू अजन्मा अनंता ॥
तथाप्य त्यवश्या गमे भक्तिवंता ॥
जयंती तशी पुण्यतीथि तयाची ॥
करावी स्वश्रेयार्थ शास्त्रोक्त साची॥

श्रीबाबांचे पुण्य देहावसान-दिवशीं मी परम दुर्भाग्यानें श्री शिर्डी क्षेत्रांत
उपस्थित नव्हतो. तथापि मला ही दुःखद दुर्वार्ता कळल्याबरोबर मी आपल्या
शिर्डीसंबंधाच्या टिपणवर्हीत जी हकीकत टिपून ठेविली आहे ती खाली देत आहें.

“ ता. १५ ऑक्टोबर १९१८ रोजी म्हणजे शके १८४० आश्विन शु. १०
-मंगळवार, दसरा या दिवशी दिवसा २-३ वाजतां दुपारी महाराजांनी शिर्डी मुक्कामीं
-मशीदीत देह ठेविला व इहलोकीची यात्रा पुरी केली. त्यांस दुसरे दिवशीं दुपारी
५ वाजतां श्रीमंत रा. रा. बापूसाहेब बुड्डी यांच्या वाढ्यांत त्यांच्या आजेनुसार समाधि
-दिली. ”

बाबांच्या देहावसानाचा दिवस व काल कै. भक्तशिरोमणि अण्णासाहेब दाखो-
लकर यांनी आपल्या श्री साई सन्चरिताच्या ४२ व्या अध्यायांत दिला आहे तो
खाली लिहिल्याप्रमाणे.

शके अठराशे चालिसांत । दक्षिणायन प्रथम मासांत ॥
विजयादशमी शुक्लपक्षांत । दिवसा देहांत बाबांचा ॥ ३१ ॥

नऊ तारीख मुसलमानी । कत्तलची रात्र तया दिनी ॥
तिसरे प्रहरीं साइनाथांनी । केली निर्याणीं तयारी ॥ ३२ ॥

बुद्धाची तैं बुद्ध जयंती । साईची तैं पुण्यतिथि ॥
देवादिकांची जी जयंती । तीच पुण्यतिथि संतांची ॥ ३३ ॥

साडेबाराचा घंटा पडला । दशमीचा काळ संपूर्ण झाला ।
एकादशी आली उदयाला । निर्याण काळा एकादशी ॥ ३४ ॥

सूर्योदयाची उदयतिथि । तीच दसन्याची तिथि मानिती ॥
म्हणून विजयादशमी धरिती । उत्सव करिती ते दिनी ॥ ३५ ॥

मंगळवार कत्तलची रात । ऐसा तो दिवस अति विख्यात ॥
म्हणवुनी तै दिनीं साईमहंत । ज्योतींत ज्योती मिळविली ॥ ३६ ॥

बरील अवतरणावरून आण्णासाहेब त्या दिवशीं त्या समर्थीं तेथें उपस्थित होते
किंवा नव्हते हैं जरी नक्की सांगतां येत नाहीं तरी त्यांनीं दिलेली विस्तृत व सात्रांत
—माहिती काळजीपूर्वक तपास करून दिली आहे असें स्पष्ट दिसते. त्यांनीं मिलेली देहा-
वसानाची तिथि व काळ बरोबर आहेत. तथापि विजयादशमी, सूर्यदृष्टतिथि, जयंति
व पुण्यतिथि यासंबंधानें त्यांचा गैरसमज अथवा घोटाळा झालेला दिसतो. त्यांच्या
भतें बाबांचे हैं देहावसान जरी एकादशींत झालें, तरी त्या दिवशीं सूर्यदृष्टतिथि
दशमी असल्यामुळे, व सूर्यदृष्टिथींतच विजयादशमीचा (दसन्याचा) सार्वत्रिक
उत्साह होत असल्यामुळे बाबांची पुण्यतिथि विजयादशमीस घरून त्याच दिवशीं
उत्सव करतात. परंतु हैं म्हणणे युक्त दिसत नाहीं. शास्त्र यापेक्षां निराळें आहे व
कै. भक्तरत्न काकासाहेब दीक्षित जावत्कालपर्यंत ह्यात होते, तावत्कालपर्यंत ते बाबांचे
पुण्यतिथि श्राद्ध पुण्यतिथि उत्सवांत श्रीक्षेत्र शिर्डीं येथें बाबांच्या मंदिरांत यथाशास्त्र
करीत असत असें माझ्या ऐकिवांत आहे व ही गोष्ट येथील पुण्यकल रहिवाशयांस व
इतर पुण्यकल भक्तजनांस व श्रीशिर्डीं संस्थान कमिटीच्या सभासदांस ही श्रुत व ज्ञात
आहे. तें श्राद्ध कोणी, केव्हां व काय कारणानें वंद केलें तें आतां कोणी सांगत नाहीं.
तथापि काकासाहेबांच्या देहावसानाबरोबर ह्या श्राद्धास गति मिळाळी असावी, असें
चाटतें. असो.

विजयादशमीः- ही केवळ उत्सवतिथि आहे. ती जन्मतिथि नव्हे अथवा मृततिथि किंवा श्राद्धतिथी नव्हे.

जयंतीः- ही जन्मतिथी आहे.

पुण्यतिथीः- ही मृततिथी म्हणजे श्राद्धतिथी आहे या सर्वोबद्धल शास्त्राधार आहेत. केवळ सूर्यदृष्टा तिथी असली तर भागत नाहीं.

विजयादशमीची दशमी केवळ सूर्यदृष्ट असून भागत नाहीं. ती अपराण्ह व्यापिनी असून श्रवण नक्षत्रयुक्त असावी लागते. (धर्मसिंधु द्वितीय परिच्छेद पान १४५ पाहा)

जयंतीस ही केवळ सूर्य-दृष्ट-तिथी चालत नाहीं. ज्या देवावताराची जयंति असेल तो देवावतार ज्या तिथीस ज्या काळी झाला असेल त्या वेळी ती तिथी व्यापिनी पाहिजे व ज्या नक्षत्री जन्म झाला असेल तें नक्षत्रही त्या तिथीस त्या काळी पाहिजे. मत्स्य, कच्छ, वराह, नारसिंह, वामन, परशुराम, राम, कृष्ण, बौद्ध व कलंकी या जयंत्यांच्या तिथी व काळ देऊन त्या त्या दिवशी त्या त्या काळी ती तिथी व्यापिनी पाहिजे असें धर्मसिंधूंत द्वितीय परिच्छेदांत ६५ पानावर लिहिले आहे. गोकुळ अष्टमीस, अष्टमी रात्रीचे १२ वाजतां असून त्या वेळी रोहिणी नक्षत्र पाहिजे. तसेच रामनवमीस, नवमी दिवसा १२ वाजतां असून पुनर्वसु नक्षत्र पाहिजे. केवळ वरील तिथि सूर्य-दृष्ट असून भागत नाहीं, हें सर्वश्रुत आहे.

पुण्यतिथी ही तिथी श्राद्धतिथी आहे हें वर लिहिलेच आहे. श्राद्धाचे प्रकार चार आहेत. पार्वण श्राद्ध, एकोद्दिष्ट श्राद्ध, नांदी श्राद्ध व संपिंडीकरण श्राद्ध.

पुण्यतिथी हें पार्वण श्राद्ध होय. श्राद्धतिथी म्हणजे ज्या दिवशी ज्या वेळी देहावसान झालें त्या दिवशी त्या वेळी जी तिथी असेल ती श्राद्धतिथी धरावी व प्रतिसांवत्सरिक श्राद्ध ज्या दिवशी ती तिथी अपराण्ह व्यापिनी असेल त्या दिवशी करावें, असें वरील धर्मसिंधु ग्रंथांत तृतीय परिच्छेदाच्या ३३० व ३३४ पानावर लिहिले आहे.

वरील विवेचनावरून बाबांची पुण्यातिथी आश्चिन शुक्ल पक्षांत ज्या दिवशी अपराण्ह व्यापिनी एकादशी असेल त्याच दिवशी होणार. केवळ सूर्यदृष्ट दशमीस किंवा विजयादशमीस होणार नाहीं. विजयादशमीस एकादशी अपराण्ह व्यापिनी असल्यास होईल हें वाचकांच्या ध्यानीं येईल.

शिर्डी संस्थानांत जुने पंचांग चालते. जुने पंचांग पाहून आणासाहेबांनी ४२ अध्यायांत वरील हकीकित लिहिली असावी असे म्हणावें तर तेही जुळत नाही. कारण बाबांच्या देहावसानांच्या दिवशीं इंग्रजी तारीख १५ आक्टोबर, मुसलमानी तारीख ९ मंगळवार, व दशमीयुक्त एकादशी होती व ती एकादशी अपराण्ह-च्यापिनी होती, इतक्या गोष्टी निर्विवाद आहेत. फक्त त्या दिवशीं विजयादशमी म्हणजे दसरा होता की काय, येवढेच पाहावयाचें आहे.

जुने पंचांगाप्रमाणे त्या वर्षी विजयादशमी सोमवारी होती, मंगळवारी नव्हती. सोमवारी नवमी २२ घ. १५ प. असून श्रवण नक्षत्र ५ घ. ३ प. होते व मुसल-मानी तारीख ८ असून इंग्रजी तारीख १४ आक्टोबर होती. आणासाहेबांच्या लिहिण्याप्रमाणे त्या वर्षी जुन्या पंचांगाप्रमाणे विजयादशमी एकादशीयुक्त नसून मंगळवारी नव्हती व मुसलमानी ९ तारखेसही नव्हती.

नवे म्हणजे टिळक पंचांगाप्रमाणे पाहून लिहिले म्हणून म्हणावें तर तेही जुळत नाही.

कारण टिळक पंचांगाप्रमाणे त्या वर्षी विजयादशमी मंगळवारी होती; परंतु त्या दिवशी दशमी ३२ घ. ५६ प. असून श्रवण नक्षत्र १० घ. ५६ प. होते. त्या दिवशी मुसलमानी तारीख ९ असून आक्टोबरची १५ तारीख होती. परंतु तो दिवस बाबांच्या देहावसानाचा समजल्यास देहावसान समयास एकादशी मुळीच लागत नाही. त्या दिवशी एकादशी सायंकालानंतर लागते.

यावरून आणासाहेबांनी त्या वर्षी टिळकपंचांगाप्रमाणे विजयादशमीचा मंगळवार घेऊन जुन्या पंचांगांतील विजयादशमीच्या दुसऱ्या दिवशीच्या मंगळवारची तिथी व मुसलमानी तारीख घेतली आहे; कारण या मंगळवारी दशमी १८ घ. ४८ प. होती, म्हणजे दशमी अपराण्ह कालास योडीशी होती; पण त्या तिथीस श्रवण नक्षत्र मुळीच नव्हते. यामुळे मंगळवारी दसरा न होतां सोमवारी आला; कारण सोमवारी अपराण्ह कालास दशमी असून श्रवण नक्षत्रही होते. मंगळवारी सूर्यदृष्ट दशमी असून अपराण्ह कालास एकादशी होती म्हणून ती बाबांची पुण्यतिथि ठरली; परंतु त्या दिवशी दसरा नव्हता. आणासाहेबांनी त्या दिवशी विजयादशमी होती असें जें लिहिले आहे तोच त्यांचा गैरसमज असून त्यामुळे सर्वांचीच दिशाभूल होत आहे.

करितां चालू सालची पुण्यतिथी जुने व नवे पंचांगाप्रमाणे विजयादशमीच्या दुसरे दिवशी बुधवारी होणार; कारण दोन्ही पंचांगांत अपराण्हव्यापिनी एकादशी बुधवारीच आहे. विजयादशमीस नाही. तरी याप्रमाणे येत्या पुण्यतिथीचा कार्यक्रम सर्व भक्तांकडे जाणाऱ्या काढीवर छापून श्री साईलीला अंकांत शक्य तितके लवकर प्रसिद्ध करावा. म्हणजे पुष्कळ भक्तांस विजयादशमीस नवरात्र उठवून दुसरे दिवशी बाबांच्या पुण्यतिथी दिनाचा लाभ घेतां येईल.

आतां पुण्यतिथीचा धार्मिक शास्त्रोक्त विधि कसा करावयाचा त्यावहूल धर्म सिंधूंतील उतारा जशाचा तसाच खालीं देतों.

हा विधि संन्याशांस, हंसांस व परमहंसांस लागू आहे असें त्यांत लिहिले आहे. माझमा मतें व पुष्कळ विद्वानांच्या व शास्त्र्यांच्या मतें तोच विधि साधुसंतांस ही लागू आहे. (धर्मसिंधू तृ. परि. पान ५०७) देशकालाचें स्मरण करून “ श्रीनारायण प्रीत्यर्थमाराधानं करिष्ये ” असा संकल्प करावा व “ गुर्वर्थे क्षणः कर्तव्यः ” याप्रमाणे “ परम गुर्वर्थे क्षणः ” परमेष्ठि गुर्वर्थे० परात्पर गुर्वर्थे० असे चार ब्राह्मणांस निमंत्रण करून शुक्लपक्षांत केशवादि नामांनी व कृष्ण पक्षांत संकषणादि नामांनी बारा ब्राह्मणांस निमंत्रण करावें. याप्रमाणे सोळा ब्राह्मण किंवा (सोळा) संन्यासी सांगावे. सामर्थ्य नसल्यास यथाशक्ति ब्राह्मणास निमंत्रण करूत यथायोग्य सोळा क्षण घ्यावे. सोळा ब्राह्मणांचे पादप्रक्षालन करून आचमन करावें व पादप्रक्षालनाचें उदक दुसऱ्या पात्रांत घेऊन, गंध, पुष्प इत्यादिकांनी त्या उदकाची पूजा करावी. ब्राह्मणांस पूर्वाभिमुख किंवा उत्तराभिमुख वसवून घोडशोपचारांनी किंवा गंधादि पंचोपचारांनी पूजा करून सोपस्फर अन्न वाढावें, व तें गायत्री मंत्रांनें प्रोक्षण करावें. नंतर “ गुरवे इदमनं परिविष्टं परिवेश्यमाणं चातुर्तेः स्वाहा इव्यं नमम् ” याप्रमाणे परम गुर्वादि धरा ब्राह्मणांस अन्नत्याग केल्यावर “ ब्रह्मार्पण० ” इत्यादि कर्म करावें. भोजन करून आंचवल्यावर त्या ब्राह्मणांची तांबूल, वस्त्र, दक्षिणा, इत्यादिकांनी पूजा करावी. येथें कित्येक शिष्ट पूर्वी स्थापिलेल्या पादोदक तीर्थांची पूजा करितात. तांबूलादिकांच्या केलेल्या मंडलावर तीर्थ पात्र ठेवून पुरुष सूक्तानें व “ तीर्थराजायनमः ” या मंत्रानें त्याची

योडशोपचारानीं पूजा करून तें पात्र मस्तकावर धारण करावें व बंधुसह ब्राह्मणांस प्रदक्षिणा करून “गुरुर्ब्रह्म गुरुर्विष्णुः” या मंत्रानें नमस्कार करावा व “अविद्यामूल शमनं सर्वं पापं प्रमाशनं । पिवामि गुरुं पत्तीर्थं पुत्रपौत्रं प्रवर्धनम् ॥” या मंत्रानें तें तीर्थं पहिल्या ब्राह्मणाच्या हातून प्राशन करावें. कर्म ईश्वरास समर्पण करून आतेष्टांसह भोजन करावें. प्रतिवर्षी पार्वणश्राद्ध करून याप्रमाणे आराघना करावी.” (धर्मसिंघु तृतीय परिच्छेद पान ५११)

हा विधि संन्यासी, हंस, परमहंस व संत यांस लागू आहे हैं वर लिहिलेंच आहे. बाबा तर संन्याशांचे संन्यासी, हंसांचे हंस परमहंसांचे परमहंस व संतांचे संत होते म्हणून हा विधि त्यांच्या पुण्यतिथीच्या दिवशीं प्रतिवर्षी आचरावा अशी माझी अंतःकरणपूर्वक व प्रेमपुरःसर संस्थान कमिटीस नम्र प्रार्थना व सूचना आहे. ह्या विधीचे आचरण करण्यांत आपण नवीन कांहींच करीत नाही; परंतु पूर्वी अस्तित्वांत व चाळू असून मध्यंतरीं कांहीं काळ बंद पडलेल्या धार्मिक व यथाशास्त्र विधींचे पुनरुज्जीवन करीत आहों इतकेंच.

श्री समर्थ सद्गुरुचरणीं वाक्युष म्हणून हा लेख अति विनम्र भावाने अर्पण करून आपली रजा घेतो.

ठाणे
२७-८-३१. }
}

बाबांचे बाळ.

वर्गणीदारांकरितां

१ श्रीसाईलीलेचा वर्षारंभ चैत्र महिन्याचे अंकापासून आहे. नवीन वर्गणीदारांस वर्षारंभापासून अंक घ्यावे लागतील.

२ पत्ता बदलणे झाल्यास लगेच आम्हांस कळवावें. बदललेला पत्ता न कळविल्यामुळे कित्येक वेळां अंक गहाळ होतात.

३ अंकासंबंधीं पत्रव्यवहार आमचेकडे करावा.

४ लेखासंबंधीं पत्रव्यवहार संपादक व प्रकाशकांकडे करावा.

वार्षिक वर्गणी.

वार्षिक वर्गणी टपाल खर्चासह मनिअॉर्डरने अगाऊ रु. ३।=, व्ही. पी. ने रु. ३॥, फुटकळ अंक ।= मागील अंकास शिळ्डक असल्यास -॥-
व्यवस्थापक—श्रीसाईलीला

लेखकांकरितां

१. श्रीसाईलीलेत प्रसिद्धीसाठी पाठविलेला लेख अथवा कविता कागदाच्या एका बाजूवर, मार्जिन सोडून, सुवाच्य बालबोध लिपीत असावी. पेन्सिलीने किंवा कागदाचे दोन्हीं बाजूस लिहिलेला मजकूर छापण्यास फार त्रास पडतो.

२. लिखाणासोबत पूर्ण नांव व पत्ता दिला पाहिजे. नांव प्रसिद्ध न करितां टोपण नांवाखालीं प्रसिद्धि घावयाची असल्यास त्याप्रमाणे कळवावें.

३. लेख अथवा कविता हातीं आल्यानंतर १ महिन्यांत पसंति अगर नापसंति कळविली जाईल. पसंति कळविल्यानंतर, आम्हांला कळविल्याशिवाय लेखकांनीं तो मजकूर दुसरीकडे छापविण्यास देऊं नये.

४. लेखांत योग्य तो फेरफार करण्याचा अधिकार आमचेकडे राहील. येईल तसा शब्दशः प्रसिद्ध करण्याची हमी आम्ही घेत नाहीं.

५. लेखासोबत पुरेसे पोस्टेज आल्यास, नापसंत लेख परत करूं.

प्रकाशक—श्रीसाईलीला

श्री सार्वनाथ प्रसन्न.

श्री सार्वनाथ

मासिक पुस्तक.

वर्ष ८ वें]

अं. ५.

[आवण

न लिनी दृष्ट्यात् जडम् विवरलम् । तद्दुर्जीवनम् तिशय चपलम् ।

क्षणमपि सज्जनसंगतिरेका । भवति भवाणीव तरणे नौका—
—शंकराचार्ये ॥८॥

संपादकः—रामचंद्र आत्माराम तख्ड़.

अनुक्रमणिका.

श्री साईबाबांसंवर्धीं माझे हल्ळीचे अनुभव	...	...	१—३
निष्ठा आणि सबुरी	...	...	४—१४
अनुभव	...	...	१५
वासनात्मक सूक्ष्म देह	...	...	१६—२३
अहिंसा परमोधर्मः	...	...	२४—२५
सर्वांगपरिपूर्णता	...	...	२६—२८
अर्वाचीन-भक्तलीलामृत (पुढे चालू)	...	...	१७—२४

चुकीची दुरुस्ती

पृष्ठ ५६, ओळ १ येथे शब्द ऐवजीं शब्द समजावे.
पृष्ठ २३, ओळ १२ येथे दिसणाऱ्या ऐवजीं दिसणारे समजावे.

विनंति.

सुप्रसिद्ध श्री मोरोपंत कविकृत केकावलि या भक्तिरसप्रेमामृतानें औथंबलेल्या काळ्यावर कै. रा. ब. दादोबा पांडुरंग यांची “यशोदा पांडुरंगी” टीका जी साठ वर्षांपूर्वी छापून प्रसिद्ध झाली होती व आजमितीस अत्यंत दुर्मिळ झाली होती तिची दुसरी आवृत्ति छापून तयार झाली आहे. किं. रु. २ कै. गोविंदराव रघुनाथ दाभोळकर यांचा सुप्रसिद्ध ओजस्वा व प्रासादिक श्रीसाईसचरित हा ग्रथ बांधून तयार आहे. पाने अदमासे १०००. किं. रु. २--८--०.

रा. आ. तर्खड
व्यवस्थापक—श्रीसाईलीला कचेरी.

श्री साई भक्तांस विज्ञप्ति.

कोणालो श्री साईमहाराजांबद्दलचे त्यांचे स्वतःचे अनुभव श्री साई-लीलेत प्रसिद्ध व्हावे म्हणून पाठविण्याचे असतील त्यांनी ते आमचेकडे पाठविल्यास ते प्रसिद्ध होण्याबद्दल आदरपूर्वक योग्य तो विचार होईल.

रा. आ. तर्खड
—इकाशक

श्रीसाईबाबासंबंधानें माझे हल्लीचे अनुभव.

इ. स. १९२१ पासून मी बाबांचे दर्शनास सवडीप्रमाणे जात असें. त्या वेळेपासून त्यांच्या नामस्मरणानें व त्यांच्या प्रार्थनेने किती एक वेळा माझीं संकटे दूर झाली आहेत हे मला बाबांचे चरणावर विश्वास ठेवून प्रांजलपणे कवूल करावे लागते. असो, त्या गोष्टी पुष्कळ आहेत; पण हल्लीचे एक दोन अनुभव ग्रिय वाचकांसमोर ठेवावेत अशी उत्कट इच्छा एक महिन्यापासून झाली आहे.

२. इ. स. १९२८ चे मे महिन्यात मी एकदा माझ्या खोलीत स्वप्नस्थितीत असता मला माझ्या मुलाने सुचविले की, उद्धा (दुसरे दिवशी) ऑफिसमध्ये माझेवर काही आरोप येतील. (ह्या माझ्या मुलाचे नाव पांडुरंग होते व तो ह्यापूर्वी काही महिने हे जग सोडून बाबांचे चरणी वास करण्यास गेला होता.)

मुलाची ही सूचना अनपेक्षित होती, म्हणून त्यास मी माझ्या वडिलास बोलावण्यास सांगितले. त्यांनी येऊन मला तसेच सांगितले. ऑफिसमध्ये माझे काम नीट चालले होते. व काहीही दोष माझ्यावर येतील असे मला मुळीच वाटत नव्हते. तरीही मनात थोडा चरकळी, आणि मुलास व माझे वडिलास साईबाबास माझे संकट निवारण्यास विनंती करा, म्हणून सुचविले.

दुसरे दिवशी ऑफिसमध्ये जाऊन पाहातो तो माझ्यावर मगदूरपणाचा व काम चुकवाचुकवीचा आरोप एका प्रोफेसर साहेबांनी ठेविला आहे, असे मला लिहून कळविण्यात आले.

वरिष्ठासु भेटून हा आरोप काहींतरी गैरसमजुतीने आलेला आहे असे मी समजावून सांगण्याचा पुष्कळ प्रयत्न केला, परंतु त्याचा काही एक उपयोग झाला नाही.

त्याच रात्री स्वप्नस्थितीत मी श्री साईबाबास विनंती करून सर्व हकीकत सांगितली; तेहां मला उत्तर मिळाले की, “मी सर्व नीट जमवून आणीन तुं काही प्रयत्न करू नकोस.”

दुसरे दिवशी ऑफिसमध्ये पारडे फिरलें, आणि ह्या बाबतीत माझा काहींही दोष नाही असे अगदीं वरिष्ठांकडून लिहून आलें; परंतु एक विचारा निरपराधी मुळगा त्या दोषास बळी पडून त्याला मात्र विनाकारण दंड झाला. हे सर्व पाहून ऑफिसच्या लोकांस मोठा अचंबा वाटला. शेवटी माझ्या मनाचे काहीं केल्या समाधान होईना. म्हणून मी पुन्हा साईबाबास त्रास दिला; आणि विनंती केली की, माझ्यामुळे एक विचारा निरपराधी मुळगा दंडास बळी पडला. बाबांनीं उत्तर दिलें की, त्याचाही दंड सुमारे ७३ दिवसांनी आपोआप काढला जाईल. हे वर्तमान मी त्या मुलास कळविलें; तेव्हा तो बाबांची व आपल्या कुलदेवतेची आराधना करून लागला.

बरोबर सत्तर दिवसांनी काहीं एक कारण नसतां त्या मुलाच्या वरिष्ठास त्याची दया येऊन त्यांनी ऑफिसचे अगदीं वरिष्ठांस त्या मुलास जो मार्गे दंड झाला आहे तो काढून टाकावा अशी विनंति केली. त्यावरून वरिष्ठांनी ७३ वे दिवशीं मेसो (यादी) पाठवून झालेला दंड काढून टाकला. मलाही आनंद झाला. त्या मुलाला तर अगदीं आनंद होऊन तो मनांतून बाबांचे चरणीं लागला.

माझे बाबतीत महत्त्वाची दुसरी गोष्ट झाली ती अशी:—

माझे मोठे मुळीसाठीं सातआठ वर्षांपूर्वी आम्ही एक मुळगा पाहिला होता. मुळगा चांगला शिकत होता. त्याचे वडिलानेंही लग्नासंबंधाने रुकार दिला होता. आमच्या दोन्ही कुटुंबांचे दळणवळण पुष्कळ वर्षांपासून होते. मुळगा चांगला शिकतो म्हणून आम्हीही मुळगी इंगिलश शाळेत घालून शिकविण्याची व्यवस्था केली. पुढे मुळगा मैट्रिक पास होऊन कॉलेजमध्ये जाऊ लागला. मुलाचे वडील द्रव्याचे थोडेसे लोभी असल्यामुळे आटो-क्याच्या अगदीं बाहेर द्रव्यासंबंधाने अट घालून लागले. शेवटी १९२७ चे फेब्रुवारीचे महिन्यात त्यांचा व माझा पत्रव्यवहार होऊन लग्नासंबंधाने सर्वच गोष्टी मोडल्या. माझे कुटुंबास फारच चिंता पडू लागली; कारण आम्ही मागस-लेल्या जातीत असल्यामुळे आमचेमध्ये शिकलेली मुळे फारच कमी आहेत.

सुमारे दोन वर्षापूर्वी मी साईबाबांस मुलीच्या लग्नाचा प्रश्न विचारला. “तू काहीं काळजी करून नकोस तोच मुलगा मी जुळवून आणीन” असें त्यांनी मला अभिवचन दिले. गांवाहून वर्तमान आले कीं, त्या मुलाला बराच हुंडा देऊन दुसरे कोणी आपली मुलगी देण्याच्या विचारात असून त्याच वर्षी (इ. स. १९२९) मे चे सुमारास मुलाचे लग्न होणार आहे. हें वर्तमान वाचून मला चिंता पडली; परंतु साईबाबांनी पुन्हा “मिझं नकोस, ते सर्व दोन वर्षात मी जुळवून आणीन” असा उष्टांत दिल्यावर मी अगदीं बाबांचे चरणी विश्वास ठेऊन बेफिकीर राहिले. गेले फेब्रुवारी महिन्यात मुलाचे मनांत कांहीं प्रेरणा होऊन त्याने आपल्या इतर बडील माणसांकडून आपल्या वडिलांची चांगली समजूत घालून आपण एकदा एखादे मुलीस लग्नाचे त्वचन दिल्यावर द्रव्याच्या लोभाने ते वचन मोडणे मोठे पातक आहे, हें आपल्या वडिलांचे मनांत चांगले ब्रिंबवून दिले. हें सर्व मी तर अगदीं बाबांच्या इच्छेचाच खास प्रताप असें समजतो.

असो. गेले फेब्रुआरीचे आरंभास एकाएकीं मुलाचे वडिलाने आमचे गांवीं आमचे घरीं येऊन लग्नाचे बोलणे लाविले; तेव्हां माझे कुटुंबास बाबांचे दयेची बालंबाल खात्री होऊन अगदीं आनंदाने सर्व वर्तमान मला लिहून कळविले, आणि लवकर रजा घेऊन येण्यास विनंती केली. विचाऱ्या आईचा जीव, आपल्या मुलीला इच्छित वर मिळतो हें पाहून वरचेवर बाबांचे गुण सर्वास सांगत सुटली. मी गांवीं (मंगळुरास) गेल्यावरोबर तिचे आनंदाचे उद्धार निघाले कीं, “खरोखर बाबांनींच सर्व जुळवून आणिले. मला तर अशा प्रकाराने गोष्टी घडून येतील अशी आशाच नव्हती.”

लग्न यथासांग आमचे पद्धतीप्रमाणे आटोपले. कोणतीही अडचण आली नाहीं. खर्चासंबंधाने देखील माझा ठाम विश्वास आहे कीं, बाबांनींच मला हातभार लावून मला द्रव्याची मदत दिली. आतां बाबांचे चरणांशी विनंती हीच कीं, त्यांनी ह्या तरुण जोडप्यास सद्बुद्धि देऊन त्यांचा संसार नीट चालविण्यास हातभार लावावा.

बाबांचा सेवक,

गोपाळ गणेश श्रियान्

निष्ठा आणि सबुरी निष्ठा

इ. स. १९१४ सालची ही गोष्ट. त्या वर्षाच्या विजयादशमीला आम्ही सर्व जण श्रींच्या दरबारात बसलो असतां, कै. आणि बाबरे श्रींना म्हणाले “बाबा, देव काय केले तर भेटेल ? ” बाबा म्हणाले, “अरे ! देव भेटायला लोखंडाचे चणे खावे लागतात ! लई कठीण गोष्ट आहे वरं ! तरी पण देव लई मायाळू आहे ! अरे तो लांब कुठं आहे ? अगदीं अगदीं जवळ आहे; पण तो भेटायला निष्ठा आणि सबुरी पाहिजे. या दोन गोष्टी जवळ असल्यावर तो दूर नाहीं रे नाहीं.”

श्री साई बाबांनीं योगयाग वगैरे साधने करावयाला सांगितलें नाहीं. प्रभुप्राप्ति अत्यंत कठीण गोष्ट असूनही ती निष्ठा आणि सबुरी या दोन साधनांनी सहजसाध्य आहे, असेते बोलत असत. हीं दोन साधने आहेत तरी काय ?

“निष्ठा” म्हणजे विश्वास. देव आहे. या सर्व जगतात अंत बाहेर सर्व ठिकाणीं तो ओतप्रोत भरलेला आहे. मार्गे वर्णन केलेली (Cosmic energy) कॉस्मिक एनर्जी हें त्याच्याच सामर्थ्याचें आमच्या प्रचलित विद्वते प्रमाणे कक्षसरूपि वर्णन; पण पाहूं जातां या शब्दानें समाधान होतें काय ? नाही ! कां ? या शब्दानें काहीं बोध होत नाहीं म्हणून !

“हे कॉस्मिक एनर्जी, तू मला भेट दे ” असें कळकळीने बोलवैल तरी काय ? म्हणून त्या अगम्य अनाकलनीय अशा सामर्थ्याला प्रभूच्या चित्तकोळा “Oh ! my God ! ” अरे माझे देवा ! “या अल्लाह ” असा काहीं तरी आपुलकीचा रूपक शब्द वापरावाच लागतो.

पाहिजे तितके निराकारवादी असा, मला कळतें या निरूपयोगी अहंमन्यतेने प्रेरित होत्साते प्रेमाने प्रतीकपूजन करणाऱ्या मनुष्याला तुम्ही हासा ! पण त्याला जें सात्त्विक समाधान होत असते तें तुम्हाला मिळणे कठीण आहे.

लहान मूळ ज्या प्रेमाने आपल्या बाहुलीला कवटाळीत असते, तिचे चुंबन घेत असते, त्याच्यावरोबर बोलत व खेळत असते, त्याचे आपल्याला कौतुक वाटते. पण आपल्या अहंमन्यतेमुळे त्या बाहुलीवर आपगाला तसे प्रेम करता येत नाही. तरी पण तीच कृति दूर देशांत गेलेल्या अथवा मृत झालेल्या स्वकीय मनुष्याचे छायाचित्र पाहून अथवा त्याची आठवण झाल्यावर प्रेमाचा हुंदका प्रत्ययाला का येतो? त्या छाया अथवा मानस चित्राचे वारंवार चुंबन घेताना सारासार बुद्धि कोठे लुस होते?

अशी स्थिति जर आपण आपल्या पदोपदीच्या नित्य आचरणात आणि अनुभवात आणीत असतो, तर त्या परम प्रेमळ जगज्जननीचे मूर्त स्वरूप कल्पून त्यात तल्लीन होऊन जर एखारे मनुष्य तिच्यावर तसे निष्ठेने प्रेम ठेवीत असेल तर त्याचे ते तसे करणे त्याज्य ठरवून आपल्या शुष्क अहंकार-युक्त कोरड्या ठणठणीत अंतःकरणाने जगज्जननीविषयी अमृत आणि अगम्य अशीच भावना ठेवून तिची प्राप्ति होऊं शकेल काय? आणि मग तिची प्रार्थना ती कशी करावयाची?

“Efficacy of Prayer” म्हणजे प्रार्थनेचा इष्ट परिणाम हैं वाक्य तोंडाने उच्चारणे सोरे आहे; पण तशी निराकाराची प्रार्थना करताना मन तल्लीन होते का? देहभान विरते का? नाही. का नाही? मन एकाप्र झेत नाही म्हणून. मन एकाप्र केल्याशिवाय कोणत्या तरी विषयाचा अभ्यास पूर्ण होऊं शकतो? असे जर आहे तर प्रभुप्राप्तीसाठी त्या गुणातीताचा एखादा गुण कल्पून त्या गुणावर लुब्ध होऊन त्याप्रमाणे त्याच्या स्वरूपाची भावना ठेवून अथवा निदान भ्रुकुटीमध्ये तेजबिंदूची स्थापना करून सर्व अहंकार झुगारून देऊन, केवळ बाळ वृत्तीते आळविल्यावर, त्या कॉस्मिक एनर्जीद्वारा जगज्जननीची काय प्राज्ञा आहे की, आपल्या प्रिय बालकाला त्याने वांछिलेल्या इष्ट स्वरूपाचे दर्शन देऊन, त्याला कुरवाळून, त्याला त्याचे स्वतःचे, आपले व जगाचे, अंतिम खरे स्वरूप एकच आहे याची साक्षात् अनुभवयुक्त जाणीव देऊन त्याच्या करवी या जगाचे कोट कल्याण ती

करणार नाही ? यासाठीच ती कोरड्या शुद्ध रूपि Cosmic Energy (कॉस्मिक एनर्जी) प्रभूची चिंच्छकी आपले जाज्वल्य तेजस्वी जगज्जननी रूप आपल्यावर प्रेम करणाऱ्या त्या बालकरूपि भक्तासाठी धारण करते. तुम्ही म्हणाल तें कसे ? त्याला उत्तर “निष्ठा” निवळ कॉस्मिक एनर्जी शब्दापासून कांहीही बोध कदापि ब्हावयाचा नाहीच. या कॉस्मिक एनर्जीचा यत्किंचित् तरी मागमूस लागला आहे ?

विचार हा एक आपल्या मनाचा गुण आपल्यामध्ये आहे ज्या विचाराची शक्ति व गति किती प्रचंड आहे आणि ती शक्ति व गति इच्छितां क्षणीच किती दूरवर जाऊं शकते याचें मागें विवेचन केले आहे.

या आपल्या जड देहांत योग्य प्रकारचे जड पदार्थ शरीरसंवर्धनासाठी अन्नरूपानें सेवन केल्यानें शरीर संतेज व सुदृढ राहून त्या करवीं या आपल्या अंतर्गत विचारशक्तीचे पोषण होऊन हीं सूक्ष्म शक्ति आपण निर्माण करून, या जड देहाच्या पतनापर्यंत, तिचें लालनपालन करीत असतों. जड देह-पतनानंतरही ह्या शक्तीनें निर्माण केलेले विचार जगाच्या अंतापर्यंत राहावे अशी देखील स्थिति आहे.

आता अन्न सेवन केल्यानें जड शरीराचे पोषण होते त्यामुळे जड अन्नात विचार उत्पन्न करण्याचे सामर्थ्य आहे.

म्हणून त्या अन्नाचे सेवन करण्यापूर्वी जगज्जननीला तें मनोभावानें अर्पण करून त्या अन्नाला प्रेमभावनेने प्रणाम करून, तें प्रसाद समजून सेवन केले असता, किती तरी अरस परस आदरयुक्त परिणाम घडत असत, त्याचा सूक्ष्म विचार करावा.

सारांश, सात्त्विक अन्न सेवन केल्यानें जड शरीराचे त्याच्या करवीं पोषण होऊन सुविचार उत्पन्न होऊन, आपण त्या कॉस्मिक एनर्जीचाच-प्रभूच्या चिंच्छकीचाच एक प्रचंड प्रकार आपण आपल्यामध्ये निर्माण करीत असतों. त्या विचारशक्तीमार्फतच आपणाला त्या जगज्जननीच्या दर्शनासाठी, संशोधनासाठी जावयाचे आहे.

हें काम सुविचार त्वरेने करतात, कुविचार तसें होणे लांबणीवर ठाकतात, ज्याचे मागे विवेचन केले आहे.

आपल्या संतांनी यासाठीच दृष्टि उफराटी करावयास सांगितले आहे. प्रभुप्राप्तीची ही पहिली पायरी. दृढ भरंवशाने लीन होऊन हे देवा, मला काही कळत नाही. तुझ्यावर प्रीति कशी करावी आणि ठेवावी हें तुं मला शिकव. दुसरे मला काही नको. तार, मार पाहिजे तें कर. हा संसार, ही बायको, मुले, आसवर्ग व इतर सर्व तुझेच आहेत; त्या सर्वांमध्ये सर्व बाजूंनी सर्व प्रकारांनी तुझीच वस्ती परिपूर्ण अशी जी तुझी कॉस्मिक एनजीरूपि चिढक्कि, त्या तुझ्या शक्तीनेच तुला प्रत्यक्ष कसें जाणावे, अनुभवावे, याचे स्वल्प तरी ज्ञान अथवा खूण दे. जेणेकरून तुझा निदिध्यास लागून तुझे साक्षात् रूप मला कळेल तरच माझ्या मनाला समाधान वाटेल. हें मन--ही कुडी तुझीच आहे. या कुडीमध्ये तुं आणि मी या दोन स्वतंत्र व्यक्ति कशा राहूं शकतील? तर मग मी कोण? तुझ्या व्यतिरिक्त मी ला अस्तित्वच होऊं शकत नाही. अशा प्रकारची रात्रेंदिवस वासना, बोषणा, दृढ विश्वास, दृढ विचार तीच 'निष्ठा.'

लेखकासारख्या क्षुद्र अनधिकारी इसमाने या गहन विषयावर लेख लिहिणे हें केवळ घाडस होय. पण 'कॉस्मिक एनजी' या कोरड्या शब्दानें आधुनिक विद्वानांचे समाधान कधीही व्हावयाचे नाही. यवनादि इतर करतात तशा प्रकारच्या निराकाराच्या प्रार्थनारूपि शुष्क वल्गनेपासून आपणाला अंतिम बोध व्हावयाचा नाही म्हणून श्री सहस्रबुद्धे यांनी मार्गील एका लेखात एकलव्याचा जो दाखला दिला आहे त्याप्रमाणे आपल्या संतांनी दाखविलेल्या मार्गाचे अवलंबन करून त्या कॉस्मिक एनजी-रूपि प्रभूच्या चिढक्किरूपि जगन्मातेवर दृढ विश्वास व प्रेम ठेवून तिची भक्ति केली तरच या नरतन्त्राचे सार्थक व्हावयाचे आहे. अशी जी दृढतम खात्री, विश्वास, तीच बाबांची "निष्ठा." प्रभुप्राप्तीसाठी अशा प्रकारची निष्ठा ठेवणे हें काही सोपे काम नव्हे?

वरें आपल्यासारख्या साधारण माणसाची देवाच्या ठिकाणी किती क्षम्भः

प्रकारची भावना असते ! प्रभूची भक्ति करावयाची कां ? तर तिच्यापासून आपली ऐहिक स्थिति सुधारावी. ऐहिक वस्तु, दासदासी, बागबगीच, बंगल, यांची सारखी वृद्धि व्हावी, ऐटीनें मोटरमध्ये बसून पार्यी चालणाऱ्या चाटसर्वकडे वाघोब्राप्रमाणे “खाऊ का गिळू” या दृष्टीनें पाहात असावे आणि वासाठी देवाच्या मूर्तीसमोर थाटामाटानें सोन्याचांदीचा अथवा कवी कवी गिलिं केलेल्या बेगडी उपकरणांचा दांभिक पसारा घालून पूजेला वसावे, अथवा संन्यस्त वृत्तीक्ता आव घालून भोळ्याभावडया लोकांना स्वतःच्या भजनी लावावे अशाच प्रकारचे बहुधा आपले घेय असते. तसें करताना पुढे मागें स्फोट होऊन भीक मागण्याची पाळी न यावी म्हणून प्रश्न अथवा उघड रीतीनी आपल्या भजनी लागणाऱ्या भोळ्याभावडया खांपुरुषकडून वाडया, वतने, इस्टेटी आपल्या नांवावर करवून घेणे ! आणि असें करताना तोडाने म्हणावयाचे-काय हो ! आम्हाला हे मुळीच पसंत नाही. परंतु आमचा निरुपाय आहे. कारण आमच्या नशीवी राजयोग आहे ! ”

अशा प्रकारची फसवेगिरी आपण हरहमेशा पाहात असतो, आणि प्रसंगी करीतही असतो. शेंकडौं गोरगरीब श्रद्धालू माणसे अशा भोंदु साधूच्या नादी लागून नागवत असतात. आणि त्यांची तशी शोऱ्यनीय स्थिति पाहून आवुनिक विद्वान् नाके मुरडतात. आणि तसें करताना Agnostic नास्तिक असल्याचा डौल मिरवून पाश्चात्याच्या चैनी वृत्तीचेच तितके अनुकरण करून स्वतःला पण ते फसवून घेत असतात. त्यांची मुळे माणसे त्यामुळे विशेष स्वच्छंदी निघाल्यास नवळ तें काय ?

सारांश, जेथे तेथे फसवेगिरीचाच प्रकार दिवसेंदिवस विशेष होऊन सत्यापासून दूर दूर असेच आचरण राहून, संतांच्या शिकवणीपासून जनता शुकत जाऊन प्रतिदिनी दैन्यावस्था वाढत आहे. अशा वेळी बँगाल्यात श्री रामकृष्ण परमहंसांचा अवतार प्रगट होऊन त्यांनी आपल्या

अप्रतिम निष्ठेने त्याच कॉस्टिक एनजीचे--श्री दुर्गारूपि जगन्मातेचे दर्शन प्राप्त करून घेऊन, आपल्या श्री विवेकानंदादि तेजस्वी आणि ओजस्वी शिष्यांकरवी आपल्या संतांच्या धर्माची जाणीव उत्पन्न करवून वर वर्णन केलेल्या अनास्थेला आला घातला.

हीच जागृति श्री काशी क्षेत्री श्रीभास्करानंद सरस्वति व श्री त्रैलंग स्वामी या दोन महा पुरुषांनी त्याच वेळी उत्पन्न केली. दक्षिणेत अलीकडच्या अलौकिक पुरुषांत अळकलकोटचे स्वामी महाराज आणि त्यांच्या पश्चात् श्री साईबाबा हे प्रमुख होत.

श्री साईबाबांनी आपला मठ स्थापन केला नाही. आणि कोणाही व्यक्तीला आपल्यामागे आपल्या गादीवर बसविलें नाहीं, वाढथा वतने केली नाहीत. दररोज सकाळी चार घरीं भिक्षा मागून, त्या भिक्षाज्ञाची आपल्या जवळ्यापासच्या बाळगोपाळांत वाटणी करून त्यांतल्या एक दोन टिच्चभर भाकरीच्या तुकड्यांवर ते निर्वाह करीत असत. बसावयाळा एक गोणपाटाचे रकटे, जगावर सर्वस्वी मालकी असूनही अत्यंत लीन असे अनिर्वचनीय रत्न, श्री साई माउळीच. अशा अलौकिक, दिव्य व पुण्य पुरुषांच्या पायावर मस्तक ठेंवलें असून, आणि त्यांचा खरद हस्त शिरावर घेतला असूनहा, इतर ठिकाणीं कोणाला जाववतें पण कसें, याचें लेखकाळा राहून राहून सखेदार्थ वाटत आहे. आणि श्री रामदास यांच्यापासून मंत्रप्राप्ति घेऊन वणवण करणाऱ्या इसमाची आठवण होते. पाहिला साधू पढ त्याच्या पाया, का? तर ते साईबाबा आहेत. असे प्रकार नित्य पाहाण्यात येत आहेत. ही प्रभुप्राप्तीसाठी झोके खाणारी निष्ठा फट्टद्रूप न झाली तर त्यात देवाची अथवा श्री साईबाबांची काय कसूर?

श्री साईबाबांच्या पायापाशी हजारे ल्हीपुरुष येऊन गेले त्या त्या प्रत्येकात परमेश्वराच्या ठायी निष्ठा ठेवण्याची त्यांनी त्याच्या तयारीप्रमाणे हुस्तप आणली व अद्यापिही आणीत आहेत. श्री साई बाबांची खरी गुप्त रत्ने किती आणि कोठे असतील हें त्यांचें त्यांनाच ठाऊक. ती उघड वाजारात कधीही दिसावयाची नाहीत.

असो, आपण निष्ठा या शब्दाविषयीं आणखी विचार करून मायलेंकरांची अरसपरस एकमेकांवरची निष्ठा अहेतुयुक्त व निर्बाज असर्ल तरच त्या निष्ठेतून काय सामर्थ्य उत्पन्न होते याचा दाखला श्री मन्महा भारतांत श्रीं व्याधगीतेंत उत्तम प्रकारे गायिलेला आहे.

सुखासमाधानानें संसार तरुन जाण्यासाठी तसें आचरण ठेवावयाचे नाहीं. काय सामर्थ्य प्राप्त होतें तें अनुभवावयाचे नाहीं. भाकडकथा भाकडकथा म्हणून ओरडत बसावयाचे, खरे व्यक्तिस्वातंत्र्य तें काय याचा मुळीच विचार करावयाचा नाहीं आणि इंद्रियांना स्वैर वर्तन करून देणे याला व्यक्तिस्वातंत्र्य म्हणावयाचे. यापासून फलप्राप्ति कोणत्या प्रकारची होईल ? आनंद प्राप्त होईल ? होय. क्षणिक इंद्रिये कधीं तरी तृप्त होतील ? नाही. पुढे ? पुढे लेखकासारस्या अल्पमतीनें काय लिहावे ! चारही बाजूनी नजर फेकली तर दिवसेदिवस सर्व जनता किती झापाटशाने झास पावत आहे हे उघड दिसून येत आहे.

इंद्रियाचीच सेवा करावयाची, सर्व काळ विषयाचे ध्यान यांची अंतिम गति श्री भगवंतांनीं श्री गीतेंत अध्याय २, श्लोक ६२--६३ यांत स्पष्ट वर्णन केलेली आहे. हे श्लोक लक्षपूर्वक वाचून त्याचें मनन करावे.

संतांच्या कृपेने या श्लोकांतले रहस्य आपणांला जखर कळून आयली जनता या भयंकर स्थितीतून निभावून चांगले दिवस पाहील. तसें घडण्यापूर्वी पाश्वात्य संस्कृतीनें निरर्थक मुलून जाऊन जे जे केवळ त्याचेंच अनुकरण करून त्यांच्याच्चप्रमाणे विषयसेवनामार्गेच लागतील त्यांचा घास ठरलेलाच आहे.

पाश्वात्यांची प्रचलित संस्कृति त्यांच्या धर्मप्रमाणे मुळीच नाहीं. क्रिश्वियानिटी आणि प्रचलित चर्चियानिटी यांत मुळीच साम्यता दिसून येत नाहीं. क्रिश्वियानिटी ज्याप्रमाणे येशुस्थिस्त महात्म्यानें जगांच्या निदर्शनाला आणिली त्याचें रहस्य प्रयेक हिंदू पूर्णपणे जाणतो आणि सध्या महात्मा गांधी हे त्यांच्या प्रत्यक्ष आचरणानें यांधर्मचें खरे रहस्य जगापुढे टेंवित आहेत. ज्याविषयीं मुळीच मतभेद नाहीं.

सबूरी

सबूरी म्हणजे काय ? सबूर असणे म्हणजे थावणे, उभे राहणे. प्रभुतीसाठी निष्ठा ठेवण्यासोबत मन निश्चित व स्थिर ठेविले पाहिजे.

म्हणून प्रभूवर निष्ठायुक्त प्रेम करताना फलाशाविरहित शांत राहणे
सबूरी.

प्रभुप्राप्तीसाठी झटणाऱ्या मनुष्यावर सर्व प्रकारच्या मोहनी व संकटरंपरा इतरांपेक्षां विशेष प्रमाणानें येत असतात. जगांत 'सती घरीं न मिळेति आणि रांडे घरीं झुले हत्ती' हाच प्रकार दिसून येऊन भक्ताच्या मनाच्ये बँदोलन आणि चलविचलन सारखें चालू असते.

त्याचें प्रेम आपल्यावर कसे आहे हे पाहाण्यासाठीं जगन्माता त्याच्या विशेषतः तरुणपणांत त्याच्या इंद्रियरूपि खेळण्यास विशेष अवसर मिळावा गून कनक आणि कांता यांची जोड देऊन नंतर अधिकाररूपि मद उत्पन्न रुहन त्याच्या मनाच्ये परीक्षण करीत असते आणि हळूहळू आपण त्याच्यापासून याच्याच विचाररूपांनीं दूर दूर होत जाते. तरी पण मधून मधून प्राप्तवर्गाच्या मृत्यूचा खेळ दाखवून आपली आठवण होण्यासाठीं जागृति त्यक्त करीत असते. इतके असूनही तो मनुष्य हा सर्व प्रकार पाहून त्यागेलांत गुरफटून न जातां ही तुझीच लीला आहे असे पक्के मानून आपल्या ग्रणप्राप्तीसाठीं सारखें हपापलेले आहे असे जेव्हां ती पहाते तेव्हां ती त्याला मेकारी करून संकटामागून संकटें पाठवून त्याला 'दे माय धरणी ठाय' रुहन सोडते.

इतके होऊनही जेव्हां तें मनुष्य ही तुझीच इच्छा आहे, तुझाच खेळ आहे असे जाणून मनाला पूर्ण आटोक्यांत ठेऊन सुखदुःखांच्या विचारांचा गडा त्याच्यावर न पडू देतां त्या जगन्मातेच्याच पार्याकडे सारखे लक्ष ठेवून सते, तेव्हां त्या निषेला आणि सबूरीला पाहून-माताच ती-तिचे अंतःकरण मूळ त्या भक्तरूपि बालकाला उचलून त्याचें चुंबन घेऊन त्याच्या संसाराचा

बेडा ती सुखासमाधानानें पार करते. इतकेच नाहीं तर त्याच्या संसाराची मर्यादा अफाट करून जगाचीं सर्व कालचीं सर्व मनुष्ये त्याचीच बालके आहेत अशाच दृढ विश्वासाने जगाचे कायमचे कल्याण व्हावे असेच त्याचे पुढील आचरण असते. सर्व संतांच्या चरित्राची छाननी करता हाच प्रकार दिसून येतो. म्हातारपणीं तयारी होणे फार कठीण. संतांनीं आपल्या उत्तम गतीचा पाया आपल्या पूर्वाश्रमाच्याच आयुष्यांत घट घातलेला दिसून येतो.

शमदमादि योगसाधनांचा विकट मार्ग सांगून श्री साईबाबानीं कोणालाही घावरवून सोडून निरुत्साही केले नाहीं; पण गंमत पहा की, निष्ठा आणि सबूरी या दोन साधनांत सूक्ष्म रीतीने पाढूं गेले असता शमदमादि साधनांचा आपण होऊन समावेश होतच असतो.

मुळभ रीतीने आपण लोकास तसेच पाश्चात्य विद्येच्या मुलाम्याने बेफाम झालेल्या इसमाना श्री साईबाबानीं किती गोड आणि मायाळू रीतीने त्याच्या त्याच्या तयारीप्रमाणे भक्तिमार्गला लावून त्याच्या मनाचे कसे समाधान केले आहे याची आठवण होऊन अंतःकरण भरून येते. याविषयीचा एक लहानसा दाखला:—

“आये ! तूं आलीस ! बरं केलंस. बरोबर या भाऊलाच आणवास !”

इ. स. १९१८ च्या मे महिन्यातली ही गोष्ट. धाकटथा मुलाला मे महिन्याची सुटी पडल्यामुळे त्याच्याबरोबर माझ्या स्नेहाची बायकौ त्या मुलाला बरोबर घेऊन श्रीच्या दर्शनाला गेली होती.

त्या दोघाना पाहातांच वरीलप्रमाणे प्रेमाचे उद्घार श्रीच्या मुख्यानुन निघाले.

बाई म्हणाली, “बाबा दुसऱ्या मुलाना रजा नाही.”

बाबा म्हणाले, “आये, अलिकडे किनई मी लई बेजार झालु आहं. कुणाला पैका पाहिजे तर कुणाला बाईल पाहिजे तर कुणाळा व्योक पाहिजंत. अग ! माझ्याजवळ आहे तें तर कुणीबी मागत नाही. बघीन बघीन आन् एकाद दिवस अस्साच गप्चिप् चालला जाईन. अग लई कंटाळा आलाय !”
(बाबानीं त्याच वर्षी दसऱ्याला देह ठेवला !)

“ बाबा ! हें असं काय बोलतां ! मग आमचं कसं होईल ? ”

“ आये ! तूं ग कशापार्यी चिता करतीस ? अग तुझ्या संसाराची चिता रातदिवस देवाला आहे ना ? माझी बालगोपाळ आली की मला लय बरं वाटतं आणि मला दोन घास आनंदानें जतात आन् मूठभर मांस वाढतं ! ”

तेव्हां तो मुलगा म्हणाला, “ बाबा ! तुमच्याजवळ आहे तें मागण्यासाठी तर आम्ही तुमच्या पायांपाशी येतों, आणि तुम्ही तें जाणता ! ”

“ अरे ! तें तुला मिळेल रे. ”

“ त्याची आम्हाला पूर्ण खातरी आहे, पण बाबा केब्हां ? ”

“ अरे अगदी लवकर देईन. ”

“ बाबा मला तुमचें खास आश्वासन पाहिजे की, मला त्याच्यासाठी अमूक जन्म ध्यावे लागतील ते. ”

अरे आणखी तीन जन्म पुरे.

“ पण बाबा तोंवर सर्वकाळ आमच्याजवळ असाळ ना ? ”

“ अरे ! तुमच्या सगळ्यांबरोबर आज कितीतरी जन्म मी आहें. (भ. गी. अध्याय ४, श्लोक ५) आणि आपुन पुनः पुन्हां मिळूं ! माझ्या बालगोपाळांची चिता मला रातदिस सारखी ठेवावी लागते, आणि कवडी कवडीचा हिशोब मला देवाला घावा लागतो. ”

त्या मायलेकरांबरोबर झालेले इतर संवाद लेखकांखेरीज अनेकांनी ऐकले आहेत आणि त्याविषयी कौतुक वाटून आपापल्यापरीने त्यांनो बोध घेतला आहे.

जिज्ञासु आणि मुमुक्षुना साधक आणि त्यानंतर सिद्धावस्थेत कसें सुलभ तज्ज्ञेनें नेतां येईल यासाठीं श्री साईबाबांची सतत खटपट चालू होती व आहेही. कुणाला अमूक अमूक पोथ्यापुस्तकांचे अध्ययन करण्याला लावून, कुणाला जागृत अथवा स्वप्नसृष्टीत साक्षात् दर्शन देऊन. आणि तशा स्थितीत

न विसरणारे असें संभाषण अथवा उपदेश अथवा दाखला देऊन कुणाळ
उपनिषदात वर्णन केलेल्या. इतर साधनांनी पूर्ण प्रोत्साहन देऊन, अशा
अनेक प्रकारच्या आणि अनेक तज्ज्ञांच्या लीलांनी प्रत्येकाला त्याच्या त्याच्या
तयारीप्रमाणे आत्मोन्नतीचे मार्ग श्री साईबाबा दाखवीत आले आणि अद्यापिही
दाखवीत आहेत.

अनेक भक्तांनी श्री साईमाउलीच्या मुखांतून “निष्ठा आणि सबूरी” हे
शब्द ऐकले आहेत. याविषयी साधारयुक्त विवेचन पाठविल्यास श्रीच्या
भक्तमंडळाला व इतरांना प्रेमामृताचा भरपूर प्याला पाजल्याचे श्रेय ते जखर
मिळवितील.

ज्या प्याल्यासाठी उत्कंठेने हप्पापलेला

“म्हातारा”

“म्हातारा” यांचे लेख पाश्चात्यशास्त्राच्या अध्ययनांनी गोंधळून
जाऊन दिशाभूल होणाऱ्यासाठीच आहेत हे वाचकांनी विसरूं नये; कारण
इतरांना ते लेख पालहाळ्युक्त व कंटाळ्याणे वाटण्याचा संभव आहे.

—संपादक

श्री सद्गुरु साईनाथ महाराज प्रसन्न.

श्रीयुत संपादकः—साईलीला मासिक, मुंबई यांसः—

सा. न. वि. वि. खालील मजकुरास आपले मासिकांत स्थळ मिळेल अशी आशा आहे.

मी पुष्कळ वर्षापासून बाबांचा एकनिष्ठ भक्त आहे. बाबांच्या कृपेने नाशिक येथे मिळालेल्या घरांत दर्यापूर येथील कै. माधवराव चितळे वकील यांचे कुटुंब श्रीमति गंगुताई व कुमार गजानन व कुमारी सुशीलाबाई ही मंडळी गेल्या मे महिन्यांत उन्हाळ्यांत हवा बदलण्यास आली होती; तेहां कुमारी सुशीलाबाई एके दिवशी एकदम तापाने आजारी पडून १०६ डिग्री ताप चढला. डॉक्टरांचे औषधोपचार केले, परंतु ताप मुळीच कमी होईना व मुळगी या दुखण्यातून पार पडण्याची आशा नव्हती; परंतु मजपाशी असलेली बाबांची उदी मी शेवटचा इलाज म्हणून मुळीचे तोंडांत दिली व तिचा धूप दाखविला. तसेच बाबांचा फोटो मुळीचे उशाकडे ठेवून सद्गुरुची प्रार्थना केली की, “हे नाथ! या गरीब व अनाथ मुळीला आमचे धरी आराम पडू द्या” श्री सद्गुरुची लीला अगाधच. उदी दिल्यापासून दोन तासांचे. अंत ताप कमी होण्यास लागला व सुमारे ५६ तासांनी मुळगी शुद्धीवर आली. पुढे दोनचार दिवसांत मुळगी चांगली झाली व ती मंडळी सुखरूपपणे दर्यापूर येथे परत गेली. जातांना त्यांनी बाबांचे कायमनिधीकडे देण्याकरितां मजपाशी पांच रूपये दिलेले अलाहिदा मनिओर्डरीने आपलेकडे पाठविले आहेत. तरी कायम फंडात जमा करणेची कृपा व्हावी. कळावें, लोभ असावा, हे विनंती.

नाशिक. मेन रोड,

घर नं. ४३.

बाबांचा भक्त,

लक्ष्मण गोविंद मुंगी,

वासनात्मक सूक्ष्म देह

“बाबासाहेब ! तुम्ही हें वासनात्मक सूक्ष्म देह म्हणून जे घडाल वसलात ते आम्हाला कळेल अशा तज्जेने सांगा. श्री सर्वबाबासारख्या पुण्य पुरुषांना हें कळते असें तुम्ही सांगता, परंतु आमच्या मनाचे समाधान होत नाही.

“हे पहा ! पितरं दाखीब तरच शाढ करतो. अशांतला तुमचा प्रकार दिसतो. तरी पण या बाबतीत आपणाला स्थूल दृष्टीने जिथवर जावदेल तिथवर जाण्याचा प्रयत्न करूं या.”

मित्र त्या विद्यान गृहस्थाला म्हणाला, “आपण प्राणिशास्त्राचे (Biology व वनस्पतिशास्त्राचे Botany अध्ययन केले आहे ना ?

“होय.”

“हरभरा, वाल, फणसाचे वी अथवा आंब्याची कोय, या पाऊसाच्या दिवसात मातीत पडून त्यावर पाणी पडले असतां त्या वीमध्ये जो सूक्ष्म पण डोळ्यांनी दिसणारा कोंब असतो, त्याला स्फूर्ति होऊन एक भाग मूळखपाने जमिनीत खोल रुतत जाऊन त्याच्या करवीं पाणी व इतर पोषक द्रव्यांचे शोषण होऊन दुसरा भाग जो जमिनीवर वाढत जातो त्याला पालवी फूटून त्या त्या वीचे त्याच्याच जातीचे झाड निर्माण होऊन पुढे त्याला फुले व फळे घरतात. याप्रमाणे रहाटगाडगे चालले असते ना ?”

“होय.”

“मग ते वी मातीत पडून त्यावर पाणी पडण्यापूर्वी जो त्याच्यातील कोंब डोळ्यांनी दिसत होता त्या कोंबात आपण त्या प्रकारचे झाड व्हावे, व कळे, फुलेयुक्त संसार करून आपल्याच प्रकारची अनेक वियाण निर्माण व्हावी, हा सूक्ष्म हेतु जसा काय त्याच्या निर्दित अवस्थेत होता, पण माती आणि पाणी याची मनोहर जोड मिळाल्यामुळे, त्या निर्दिस्त अवस्थेला झुगारून हंऊन, खडबडीव जागे होऊन पूर्ण ग्रोत्साहनाने व उमेदवारीने आपले पुढील कर्तव्य जाणून त्याप्रमाणे तो वीचा सूक्ष्म कोंब प्रत्यक्ष सप्रमाण कृति दाखवितो ना ?”